

Історія

УДК 323.113(=161.2)(71):061.2:37.013.43(091)"194/198"

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.20526214>

Діяльність Комітету (Конгресу) Українців Канади в культурно-просвітницькому житті діаспори (1940 – 1980-ті рр.)

Пірожик Володимир Олегович,

аспірант кафедри світової історії модерного часу,

Львівський національний університет

імені Івана Франка, м. Львів, Україна

<https://orcid.org/0009-0008-0748-5262>

Прийнято: 18.05.2026 | Опубліковано: 30.05.2026

***Анотація.** Необхідність дослідження української діаспори та її інституцій зумовлена прагненням зрозуміти механізми збереження національної ідентичності, культурної самобутності та освітніх традицій у контексті життя українців за межами Батьківщини. **Метою статті** є проаналізувати діяльність Комітету (Конгресу) Українців Канади в культурно-просвітницькому житті діаспори у 1940 – 1980-х рр. **Методи.** У дослідженні використовуються теоретичні методи (аналіз, синтез, абстрагування, індукція, дедукція) та емпіричні методи (опис). **Результати дослідження.** Відзначено, що Комітет Українців Канади було засновано на перших зборах організації, які відбулися 7 та 8 листопада 1940 р. у Вінніпегу, з числа Братства українців католиків (БУК), Союзу українців самостійників (СУС), Українського національного об'єднання (УНО), Союзу гетьманців державників Канади (СГДК), Союзу українських організацій*

(СУО). Констатовано, що одним із ключових завдань посталої організації стала культурно-просвітницька робота української громади у Канаді. Підсумовано, що від самого початку організація активно займалася збереженням і розвитком української культури, літератури, мистецтва та освіти, створюючи низку відповідних, архіви, бібліотеки, музеї, галереї та видавництва. КУК ініціював численні культурні проєкти – виставки, концерти, фестивалі, видання шкільних підручників і перекладів, а також підтримував створення мистецьких об'єднань, серед яких Українська спілка образотворчих митців, Ради українського мистецтва та Українське музичне товариство Альберти. Діяльність Комітету охоплювала популяризацію української культурної спадщини на канадському та міжнародному рівні, меморіалізацію історичних постатей, підтримку військових і козацьких традицій, а також залучення провідних діячів української діаспори до культурної та освітньої роботи.

Особливе значення мала координаційна та фінансова діяльність КУК, зокрема через створення та підтримку благодійних фондаций, таких як Шевченківська фундація та численні спеціалізовані стипендійні та мистецькі фонди. Завдяки цим ініціативам Комітет забезпечував системне фінансування культурних, освітніх і наукових проєктів, сприяв залученню урядових субсидій і міжпровінційній координації діяльності українських осередків. Протягом кількох десятиліть КУК не лише формував організаційну структуру української громади в Канаді, а й закладав фундамент її культурної самобутності, підтримуючи репрезентацію української творчості та історичної пам'яті в національному та міжнародному контексті.

Ключові слова: Комітет (Конгрес) Українців Канади, культурно-просвітницька діяльність, українська діаспора, Канада, освіта, мистецтво, література, періодика

The Activity of the Ukrainian Canadian Congress in the Cultural and Educational Life of the Diaspora (1940s–1980s)

Volodymyr Pirozhyk,

PhD student, Department of World Modern History,
Ivan Franko National University of Lviv, Lviv, Ukraine

<https://orcid.org/0009-0008-0748-5262>

Abstract. *The need to study the Ukrainian diaspora and its institutions is due to the desire to understand the mechanisms of preserving national identity, cultural identity, and educational traditions in the context of the life of Ukrainians outside the Motherland. **The purpose of the article** is to analyze the activity of the Ukrainian Canadian Congress (UCC) in the cultural and educational life of the Ukrainian diaspora in Canada from the 1940s to the 1980s. **Methods.** The study uses theoretical methods (analysis, synthesis, abstraction, induction, deduction) and empirical methods (description). **Research results.** It is noted that the UCC was established at the first organizational meetings held on November 7–8, 1940, in Winnipeg, bringing together members of the Brotherhood of Ukrainian Catholics (BUC), the Union of Ukrainian Independents (UUI), the Ukrainian National Association (UNA), the Union of Hetmanist Statesmen of Canada (UHSC), and the Union of Ukrainian Organizations (UUO). One of the central tasks of the newly formed organization was to conduct cultural and educational work within the Ukrainian community in Canada. From its inception, the UCC actively focused on the preservation and development of Ukrainian culture, literature, art, and education, establishing archives, libraries, museums, galleries, and publishing houses. The Congress initiated numerous cultural projects, including exhibitions, concerts, festivals, school textbook publications and translations, as well as supporting the creation of artistic associations such as the Ukrainian Society of*

Visual Artists, the Councils of Ukrainian Art, and the Ukrainian Music Society of Alberta. Its activities encompassed the promotion of Ukrainian cultural heritage at both national and international levels, the commemoration of historical figures, the preservation of military and Cossack traditions, and the involvement of leading diaspora figures in cultural and educational initiatives.

Particular attention was given to the UCC's coordination and financial activities, especially through the creation and support of charitable foundations such as the Taras Shevchenko Foundation and numerous specialized scholarship and artistic funds. These initiatives enabled the Congress to provide systematic funding for cultural, educational, and scholarly projects, facilitate access to government subsidies, and coordinate interprovincial activities among Ukrainian community centers. Over several decades, the UCC not only shaped the organizational structure of the Ukrainian community in Canada but also laid the foundation for its cultural identity, promoting the representation of Ukrainian creative achievements and historical memory in both national and international contexts.

Keywords: *Ukrainian Canadian Congress, cultural and educational activity, Ukrainian diaspora, Canada, education, art, literature, periodicals*

Постановка проблеми. Необхідність дослідження української діаспори та її інституцій зумовлена прагненням зрозуміти механізми збереження національної ідентичності, культурної самобутності та освітніх традицій у контексті життя українців за межами Батьківщини. Вивчення діяльності діаспорних організацій дозволяє оцінити їхній внесок у розвиток мистецтва, науки, освіти та громадянських ініціатив, а також розкрити способи координації між локальними, провінційними та міжнародними структурами для підтримки національної культури та історичної пам'яті українців у різних соціокультурних середовищах.

Важливим в цьому контексті є розгляд діяльності Комітету (Конгресу) Українців Канади (КУК) як однієї з центральних інституцій української діаспори на американському континенті, що координувала діяльність численних провінційних та локальних осередків, фондаций і культурно-просвітницьких організацій, в культурно-просвітницькому житті (системна робота зі збереження та популяризації української мови, мистецтва, літератури та історичної пам'яті, створення освітніх і культурних інституцій, організація виставок, концертів та фестивалів, підтримка видавничої діяльності та стипендійних програм тощо) тамтешньої української громади, що є метою цієї статті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Тематика вже частково знайшла своє відображення в історіографії, хоч, щоправда, переважно розглядалась вона в контексті загальних культурних процесів в середовищі української діаспори у другій половині ХХ століття (А. Бодруг [2], М. Боровик [4], О. Войченко [5], І. Кейван [9], М. Марунчак [13], Н. Темірова [19] та інші), щоправда, є наявні й дослідження, які безпосередньо стосувалися різних напрямків діяльності власне КУК (Ю. Балицька [1], В. Круковський [11], О. Логвиненко [12], М. Сорока [18], М. Шафранюк [22]), однак комплексного розгляду культурно-просвітницької діяльності КУК у другій половині ХХ ст. досі бракує, і ця стаття є однією із перших спроб заповнити таку історіографічну лакуну.

Виклад основного матеріалу дослідження. Комітет Українців Канади було засновано на перших зборах організації, які відбулися 7 та 8 листопада 1940 р. у Вінніпегу, з числа Братства українців католиків (БУК), Союзу українців самостійників (СУС), Українського національного об'єднання (УНО), Союзу гетьманців державників Канади (СГДК), Союзу українських організацій (СУО). На думку дослідника Михайла Марунчака, створення КУК та проведення його I з'їзду 22–24 червня 1943 р. у Вінніпегу «давали омор

50-річному груповому поселенню українців і їхнім розвоєвим процесам та намічували історію цих процесів на нові десятки років», називав цю подію «святковим жестом та виявом почувань» української громади Канади, з якими була пов'язана «дія політичної доцільности та здорового політичного розуму», і завдяки яким та вийшла об'єднаною та з незаперечною волею вести життя своєї культурної спільноти в «канадській державній мозаїці» [13, с. 252–253].

І справді, одним із ключових завдань посталої організації стала організація культурно-просвітницької роботи української діаспори у Канаді. Так, КУК постійно приділяв увагу збереженню та розвитку української культури і мистецтва. 23 червня 1943 р. український діаспорний літературознавець Костянтин Андрусишин заявив делегатам Першого Все-Канадійського Конгресу українців Канади, що різнобарвність «українського костюмового мистецтва, правда, манить англійців своїми кольорами, але на тім і кінець. Наше народне мистецтво англійців вважає за щось дивовижне, і хвилює інтересується ним, бо бачить в нім кольор, який розвіває його сіру буденщину. Відноситься він з не меншим заінтересованням до індіанського примітивного мистецтва, яке рівно ж кольорове». Тому варто «подбати про те, щоб жадна чужа народність не присвоювала собі нашу пісню, і не виступала з нею, як з її власною» [16, с. 110–112].

Коли в грудні 1943 р. з ініціативи історика та політика Павла Юзика, композитора Олександра Кошиця та його дружини Тетяни Кошиць, дипломата Микити Мандрики, дослідника ботаніки Тиміша Павличенка, музикознавця Павла Маценка заснували Громадський комітет, який, своєю чергою, у березні 1944 р. запровадив процес формування Осередку української культури та освіти, цю локацію, що включала архів, бібліотеку, музей, галерею мистецтва, видавництво та освітньо-навчальний заклад, очолив один зі співзасновників КУК Володимир Коссар. Він скеровував щойно посталу інституцію на завдання з консолідації довкола неї видатних діячів та поборників української

освіти та культури в Канаді, активної репрезентації їхніх здобутків, надбань культури української діаспори Канади на тлі загальної культури народів цієї країни та налагодження ефективного співробітництва української громади Канади та США з іншими етнічними групами [14, с. 66].

Члени КУК долучилися й до підготовки та представленні у жовтні 1949 р. Меморандуму Королівської комісії з національного розвитку мистецтв, літератури та науки, очолюваної філантропом Волтером Мессі, щодо збереження українських культурних надбань та їх популяризації серед канадської аудиторії [24, с. 85].

У той же момент, у травні 1951 р. члени КУК опублікували комунікат, присвячений меморіалізації Головного отамана Української Народної Республіки Симона Петлюри. Того ж року організували святкування з нагоди 60-річчя з прибуття до Канади перших українських поселень. В контексті цієї події, яка стала справді чудовою нагодою привернути увагу до українських культурних здобутків, 7 вересня 1951 р. в залі УНО відкрили виставку зразків мистецької творчості та друкованого слова українців Канади, до презентації якої долучився президент Манітобського університету професор Альберт Генрі Стюарт Джиллсон [5, с. 57]. З нагоди відзначення 60-річчя українського поселення в Канаді, КУК також реалізував експозицію у Вінніпегу 47 картин українських митців Канади, зокрема Катерини Антонович, Надії Білецької, Романа Ковалю, Івана Кейвана та інших [10, с. 97]. 29–30 вересня 1951 р. за фінансової підтримки канадських урядовців (4 тисячі канадських доларів) локальний осередок КУК провів святкування 60-річчя українських поселень в Канаді й в Торонто, зокрема шляхом відкриття «Ювілейної Української Національної Виставки» та проведенням бенкету в Кінг-Едвардському готелі [6, с. 54–55].

На IV з'їзді КУК, що пройшов 8–10 липня 1953 р., Президія організації заснувала культурну раду, яка відтепер координувала українські наукові

інституції, культурно-просвітницькі, культурно-творчі та педагогічні товариства, архів, музей та бібліотеку. Зокрема відомо, що вже незабаром архів, дислокований у приміщенні Осередку української культури і освіти у Вінніпегу, містив більше 2000 артефактів – від літературних, публіцистичних, наукових та епістолярних рукописів до образотворчих мистецьких творів українців Канади, а бібліотека нараховувала 40 тисяч томів, а також більше 400 найменувань підшивок періодичних видань (від політичних та наукових до літературних та мистецьких), які походили не лише з українських осередків Канади, але й з теренів Австралії, США, держав Латинської Америки та Західної Європи [2, с. 75–78]. Крім того, при раді було створено спеціальну комісію, що опікувалася станом українського мистецтва та його застосуванням у повсякденному житті, церковній і житловій архітектурі, а також у танцювальному мистецтві. Окремо сформувався культурний фонд, до якого спрямовувалися 25 % фінансових пожертв, що надходили до Українського громадського фонду [21, с. 82–83].

А ще через 3 роки, у 1956 р., з ініціативи діячів КУК Михайла Дмитренка, Богдана Стебельського та Івана Кейвана заснували Українську спілку образотворчих митців (УСОМ) з централею в Торонто та мережею локальних філій по всій території Канади. З найважливіших її членам вдалося організувати у Торонто виставки до 300-річчя Битви під Конотопом, 250-річчя переходу Івана Мазепи на бік Швеції проти Московії під час Північної війни, 100-річного ювілею Тараса Шевченка, а врешті 1956 р. один з лідерів Спілки, маляр-графік Богдан Стебельський, ініціював випуск під своєю редакцією часопису «Література й мистецтво» як додатку до торонтського тижневика «Гомін України» [9, с. 83].

Вагомим був внесок КУК (організація фактично виступила ініціатором) спорудження у Вінніпегу пам'ятника Тарасу Шевченку, який відкрили у 1961 р. – до 100-річчя від його смерті – на площі перед Провінційною

законодавчою Асамблеєю Манітоби. Автором проекту споруди став Андрій Дараган, а сам монумент вдалося створити завдяки пожертвами українських канадців, збір яких значною мірою координував власне КУК [19, с. 9]. Під час відкриття пам'ятника Кобзареві тодішній канадський очільник уряду Джон Діфенбейкер зазначав: «Як поет він не тільки збагатив літературу свого народу, але й надихнув його новою надією на свободу. Чого він шукав для них, він не менше прагнув для пригноблених у всьому світі» [4, с. 92]. Комітет також долучився до проведення українського фестивалю «Українська Молодь Шевченкові» та концерту-академії, які супроводжували урочистості з відкриття монумента.

Упродовж 1960–1970-х рр. представники КУК долучилися і до створення цілої низки культурних фундацій, важливих для збереження та популяризації української культури, зокрема творчості українських митців (як письменників та поетів, так і художників): фундація імені Олександра та Тетяни Кошиців; фундація імені Юрія Клена та Леонід Мосендза; фундація імені Василя Вала (названа на честь першого канадського сенатора-українця); фундація імені Данила Лобая; фундація «Рідна школа» імені Василя Сарчука; фундація імені Юліана Стечишина; Стипендійний фонд імені отця Петра Даркевича; фундація «Прометей» імені Стефанії Швед і Степана Онищука.

Для формування єдиної координації між роботою цих фундацій з ініціативи КУК 22 липня 1963 р. було засновано єдину Народну Фундацію імені Тараса Шевченка. В рамках новоствореної організації здійснювали збір внесків, заповітів і пожертв, які інвестували відповідно до вимог канадського законодавства у сфері філантропії та меценатства. Отримані прибутки спрямовувалися на видання шкільних підручників з української мови, літератури й історії, підтримку хорових колективів, оркестрів, театрів і бібліотек, створення бібліотечних аудіозаписів, короткометражних фільмів, а також надання стипендій студентам і науковцям [7, с. 72–73]. З 1968 р.

Шевченківська фундація з подачі представників КУК набула статусу повноцінної благодійної організації, що дозволило значно ефективніше зайнятися фінансуванням низки вагомих проєктів зі збереження та тиражування культурних здобутків та освіти українців Канади [18, с. 84].

Новим етапом у діяльності КУК стало створення при його Екзекутиві Ради української культури, про що проголосили під час чергової річної конференції КУК, яка пройшла 15–17 грудня 1972 р. [15, с. 31–32]. Зокрема, з квітня 1975 р. за її сприяння (і за рахунок зібраних КУК серед української громади Канади та переданих на відповідні потреби) Державна бібліотека Канади в Оттаві почала закупляти книги та часописи, присвячені українській історії, науці та культурі – і за пропозицією Централі КУК така співпраця українських діаспорних видавництв із канадською книгозбірнею мало тривати на постійній основі, що закладало важливі основи для поширення не лише українознавства серед багатоетнічного населення Канади, але й, через друковане слово, й української мови [1, с. 114].

24 травня 1980 р. за участі тодішнього виконавчого директора КУК Симеона-Ярослава Кальби у Саскатуні урочисто відкрили ще один об'єкт для популяризації української минувшини та культури – Український музей. Того ж року у жовтні за координації Ради української культури КУК та за фінансування Шевченківської фундації в розмірі 4000 канадських доларів, у Вінніпегу відкрили виставку українсько-канадського художника Василя Курилика – на той момент творця вже понад 10000 різноманітних образотворчих творів, в яких поєднував традиції українських мистецьких традицій із культурною спадщиною різних етносів населення Канади, і власне такий симбіоз культур став візитівкою та унікальною характеристикою його творчої спадщини [8, с. 120–122].

Суттєво репрезентанти КУК у сфері культурно-просвітницької роботи долучилися й до справи відновлення серед канадського українства української

військової традиції, яка апелювала до спадщини козацтва. Завдяки діяльності КУК була вибудована розгалужена мережа культурно-освітніх інституцій, які розглядали козацькі військові традиції як вагомий культурний надбання українського народу. За сприяння Комітету виник аматорський танцювальний гурт, що спеціалізувався на виконанні козацького гопака. Згодом колектив набув професійного рівня, суттєво розширивши репертуар козацьких і загальноукраїнських народних танців, та почав виступати під назвою «Канадський національний колектив козацьких вершників і танцюристів». Упродовж короткого часу ансамбль став учасником численних фестивалів і громадських заходів, а також виступав на офіційних прийомах за участю королеви Великої Британії Єлизавети II та генерал-губернатора Канади Романа Гнатишина [3, с. 125].

Важливим напрямом культурної діяльності КУК стало заснування Українського музичного товариства Альберти, метою якого була популяризація традиційної української музичної спадщини, насамперед колядок і щедрівок. Дебютний концерт товариства відбувся 14 січня 1973 р., у день святкування Старого Нового року. За підтримки КУК у 1978–1979 рр. організація провела фестивалі української пісні та слова, що об'єднали хорові колективи, ансамблі, солістів і інструментальних виконавців з Едмонтону та інших міст провінції [12, с. 438].

Торонто виступало безумовним осередком художнього життя української громади Канади, яке координував й КУК. Саме тут діяла центральна управа Української спілки образотворчих митців, функціонували мистецькі галереї «Ми і світ» Миколи Колянківського та «Фокус» Ірини Шумської-Мороз, а також Канадсько-Українська мистецька фундація, заснована у 1975 р. завдяки меценатській підтримці Михайла Шафранюка та його дружини Ярослави [9, с. 89].

У той же момент, вагомими здобутками КУК у справі українсько-канадського культурно-мистецького об'єднання стали організація Світової виставки українських митців у 1982 р., а також виставок, присвячених 150-річчю міста Торонто і 1000-літтю хрещення Русі-України [22, с. 23–27]. Разом з цим, Торонтському відділові КУК підпорядковувалося Товариство «Українська опера». Окрім проведення традиційних концертів і академій, Конгрес ініціював святкування ювілейних дат українського поселення в Канаді, а також організовував симфонічні концерти за участю провідних виконавців з Канади та Сполучених Штатів Америки [20, с. 122–123].

Варто зазначити, що впродовж 1977–1982 років Централь Комітету українців Канади не отримувала фінансової підтримки з боку федерального уряду, тоді як його провінційні ради могли розраховувати лише на незначні й короткотермінові субсидії для реалізації окремих невеликих проєктів. Представники КУК брали участь у засіданнях федеральних органів влади Канади з метою донесення позиції Централі щодо необхідності посилення крайових і провінційних структур, розвитку мовних та освітніх програм, а також збільшення обсягів державного фінансування українських громад, зокрема підвищення субсидій для Централі КУК і його провінційних рад. У результаті цих зусиль у 1984–1985 роках обсяг урядових дотацій для української громади Канади зріс до одного мільйона канадських доларів [17, с. 53].

Шевченківська фундація й надалі здійснювала фінансування ініціатив, спрямованих на збереження та розвиток української культурної спадщини. У 1983 р. вона надала 50 000 канадських доларів Комітетові дослідів Голодомору в Торонто, що діяв при Українсько-канадському дослідно-документаційному центрі, для створення фільму «Жнива розпачу». У 1985 р. фундація виділила 17 000 канадських доларів на перевидання англомовного «Кобзаря» Тараса Шевченка. У 1987 р. було спрямовано 25 000 канадських доларів Українсько-

канадському дослідчо-документаційному центру на підготовку документального фільму «Між Гітлером і Сталіном: українці під час Другої світової війни». Наступного, 1988 р., фундація надала 45 000 доларів коледжу імені Грента Мек'ювена на заснування Українського наукового центру документації, а також 20 000 доларів КУК на реалізацію проєктів, приурочених до відзначення тисячоліття християнства в Україні [18, с. 88–89].

13 жовтня 1986 р. делегати XV Конгресу українців Канади звернулися до української громади країни із закликом підтримувати «культурні прояви та появи нової індивідуальної творчості» як підґрунтя розвитку духовного життя українського народу на якісно вищому рівні. Водночас вони уповноважили Екзекутиву КУК ініціювати перед Українсько-Канадською фундацією імені Тараса Шевченка створення постійного комітету голів провінційних рад КУК з метою забезпечення сталої міжпровінційної координації заходів і ресурсів у сфері культурного розвитку [17, с. 210–211].

У 1986 році при Альбертській та Манітобській провінційних радах Комітету було створено Ради українського мистецтва, діяльність яких була спрямована на підтримку розвитку українського мистецтва, розширення репертуару, поліпшення фінансового становища творчих колективів, удосконалення адміністративного управління та налагодження співпраці з аналогічними діаспорними інституціями в Канаді й за її межами. У 1988 році Альбертська рада організувала провінційний фестиваль, присвячений 1000-літтю хрещення Руси-України, до участі в якому були залучені українсько-канадські танцювальні ансамблі та хори, аматорські митці й художники, а також народні майстри [23, с. 186–191]. Врешті, з нагоди 100-річчя українського поселення в Канаді КУК та його складові організації і місцеві відділи у співпраці з федеральним урядом та органами місцевого самоврядування організували художні виставки, випускали поштові марки,

телевізійні та радіопрограми, готували громадські та шкільні проєкти [11, с. 179].

Висновки. Таким чином, Комітет Українців Канади (КУК), заснований у 1940 році як об'єднання численних українських організацій Канади, відіграв ключову роль у консолідації української громади та формуванні її культурно-просвітницької стратегії. Від самого початку організація активно займалася збереженням і розвитком української культури, літератури, мистецтва та освіти, створюючи Осередок української культури та освіти у Вінніпегу, архіви, бібліотеки, музеї, галереї та видавництва. КУК ініціював численні культурні проєкти – виставки, концерти, фестивалі, видання шкільних підручників і перекладів, а також підтримував створення мистецьких об'єднань, серед яких Українська спілка образотворчих митців, Ради українського мистецтва та Українське музичне товариство Альберти. Діяльність Комітету охоплювала популяризацію української культурної спадщини на канадському та міжнародному рівні, меморіалізацію історичних постатей, підтримку військових і козацьких традицій, а також залучення провідних діячів української діаспори до культурної та освітньої роботи.

Особливе значення мала координаційна та фінансова діяльність КУК, зокрема через створення та підтримку благодійних фондів, таких як Шевченківська фундація та численні спеціалізовані стипендійні та мистецькі фонди. Завдяки цим ініціативам Комітет забезпечував системне фінансування культурних, освітніх і наукових проєктів, сприяв залученню урядових субсидій і міжпровінційній координації діяльності українських осередків. Протягом кількох десятиліть КУК не лише формував організаційну структуру української громади в Канаді, а й закладав фундамент її культурної самобутності, підтримуючи репрезентацію української творчості та історичної пам'яті в національному та міжнародному контексті.

Список використаних джерел

1. Балицька Ю. О. Суспільно-політична діяльність Конгресу українців Канади: дис. ... канд. політ. наук: 23.00.02 / Балицька Юлія Олегівна; Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. Чернівці, 2009. 213 с.
2. Бодруг А. Соціокультурна місія канадського Центру української культури та освіти «Осередок» (друга чверть XX – початок XXI ст.). Чорноморська минувшина. 2020. Вип. 15. С. 71–80.
3. Бодруг А. Феномен козацтва як націєзберігаючий чинник культури української діаспори Канади (середина XX – початок XXI ст.). Чорноморська минувшина. 2017. Вип. 12. С. 119–132.
4. Боровик М. Століття українського поселення в Канаді (1891–1991). Монреаль, Оттава: Українська Могилансько-Мазепинська академія наук, 1991. XIV. 485 с.
5. Войценко О. Літопис українського життя в Канаді. Т. 6: Доба дальших консолідаційних заходів і демографічних пересувів (дисперсія) 1950–1959. Едмонтон: Канадський інститут укр. студій. Альбертський ун-т, 1982. XII. 416 с.
6. Гуменюк І. Мої спомини: до розвитку організованого життя українців у Східній Канаді. Торонто: [б.в.], 1957. 61 с.
7. Збірник матеріалів і документів у 25-ліття діяльності КУК 1940–1965. Нью Йорк: Накладом Ком. українців Канади, 1965. 310 с.
8. Іваницька Л.В. Український вектор творчих пошуків канадсько-українського митця Василя Курилика. Європейські історичні студії. 2024. № 29. С. 119–131. DOI: <https://doi.org/10.17721/2524-048X.2024.29.8>
9. Кейван І. Нариси з історії української культури: Книга третя. Едмонтон, 1984. 234 с.
10. Кейван І. Українські мистці поза батьківщиною. Едмонтон; Монреаль, 1996. 227 с.

11. Круковський В. І. Діяльність Комітету (Конгресу) українців Канади (1940 – 1991 роки). Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 032 Історія та археологія. – Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Київ, 2025. 216 с.
12. Логвиненко О. Святкування 35-річчя Українського музичного товариства Альберти. Західноканадський збірник. Едмонтон, Канада; Острог, 2008. Ч. 5. С. 437–441.
13. Марунчак М. Г. Історія українців Канади. Вінніпег: Українська Вільна Академія наук, 1991. Т. 2. 512 с.
14. Матяш І. Б. Архівна та рукописна україніка в Канаді. Український археографічний щорічник. Київ: Бізнесполіграф, 2007. Вип. 12. С. 37–82.
15. Одинадцятий конгрес українців Канади: 11-14 жовтня 1974. Вінніпег, Манітоба: Накладом комітету українців Канади, 1974. 247 с.
16. Перший Все-Канадійський Конгрес українців Канади. Винипег, 22, 23, 24 червня 1943. Винипег: Накладом Ком. Українців Канади, 1943. 216 с.
17. П'ятнадцятий Конгрес Українців Канади. Вінніпег, Манітоба: [б.в.], 1986. 242 с.
18. Сорока М. Ів. Історія Української канадської фундації ім. Тараса Шевченка. Західньоканадський збірник. Едмонтон-Острог: Видавництво Національного Університету «Острозька Академія», 2014. Ч. 7. С. 83–96.
19. Темірова Н. Формування українського меморіально-монументального простору в Канаді. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Історичні науки». Острог, 2020. Вип. 31. С. 7–13.
20. Чайка В. В. Розвиток музичної культури української діаспори країн Північної Америки другої половини XX- початку XXI століть: дис. на здобуття наук. ступеня д-ра філософії. Спец. 032 «Історія і археологія» / Чайка

Владислава Володимирівна; Мін-во культури та інформативної політики України. НАКККиМ. Київ, 2021. 268 с.

21. Четвертий Все-Канадійський конгрес українців Канади: 8–10 липня 1953. Вінніпег: Накладом Ком. укр. Канади, 1953. 163 с.

22. Шафранюк М. Історія Канадсько-Української Мистецької Фундації. Канадсько-Українська Мистецька Фундація. Торонто, Publisher Ukrainian Canadian Art Foundation, 1991. С. 21–33.

23. Шістнадцятий Конгрес Українців Канади: Вінніпег, Манітоба 6, 7, 8 і 9 жовтня 1989. Вінніпег; Манітоба: Накладом Централі Конгресу Українців Канади, 1989. 351 с.

24. Piniuta H. The Organizational Life of Ukrainian Canadians; with Special Reference to the Ukrainian Canadian Committee. Sandy Lake, Manitoba, 1952. 137 p.